

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

**ИЖТИМОЙ СОҶАНИ
МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ КОНТЕКСТИДА
ПЕДАГОГИК ТАЪЛИМ ТАРАҚҚИЁТИ:
МУАММО ВА ИСТИҚБОЛЛАР
РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН**

МАТЕРИАЛЛАРИ

zamonaviy didaktik vositalardan biri. Elektron doska Onlayn va masofaviy ta'limda samarali asqotadi Ta'lim ham globallashuvning alohida qismi sifatida jamiyatda bo'layotgan barcha o'zgarishlarni hisobga olishi va shu asosda o'z tuzilish va faoliyat mazmunini o'zgartirishi kerak.

Mazkur qarorga binoan maktabgacha ta'lim muassasasidan boshlab xorijiy tillarni o'qitish yo'lga qo'yilgan. Shuning uchun chet tillarni o'qitishda zarur bo'lgan o'quv adabiyotlar, uslubiy qo'llanma darslik tayyorlash hamda o'quv metodik tavsiyalar ishlab chiqarish kerak. Ayni paytda maktablarning 1-4-sinflarida chet pullarini o'rganish xonasida quyidagi jixozlar bo'lishi lozim:

O'qituvchi uchun kompyuter texnikasi yoki noutbuk

Ovoz chiqargich ya'ni dinamik

Optical sichqoncha

Videoproektor

Proyektor uchun ekan

Kompyuter uchun tv tuner

Qo'shimcha uskunalar:

Statsionar DVD magnitola, o'quv ko'rgazmali qurollar (lug'at, mevalar polizzi ekinlari mulyajlari hamda o'zbek Xalq ertaklari) elektron doska

Ayni paytda chet tili darslarni o'qishdan ko'proq multimedia vositalaridan foydalanishni samara beradi ya'ni bu jarayonida o'qituvchining vaqti tejaladi Hamda ta'lim oluvchi ganga qiziqishi oshadi. Multimedia multi "ko'p" media axborot vositalari degan ma'noni bildiradi tasvirning ovozi ifodalanishi multimediaga misol bo'la oladi. Ovoz va animatsiya qo'shilgan slayd prezentatsiya orqali yangi mavzu bayoni barcha sinf ingliz tili darslarida qo'llanilsa , maqsadga muvofiq bo'ladi. Multimedia manbasi sifatida inglizcha multfilm, kino va teleko'rsatuvdan parchalardan ham chet tili darsida qo'llay olamiz. Bu didaktik vositadan foydalanish inglizcha til ko'nikmasi: gapirish, tinglash, yozish va o'qish turlariga mos keladi . Onlayn ta'limiy o'yinga Zoom o'yinini misol keltira olamiz: rasm bo'lagini o'quvchilarga tasvirlanganda qayerdan olingan surat o'quvchilar inglizcha aytishlari kerak; keyingi slaydda tasvir kattalashtirilib ko'rsatiladi ya'ni Zoom qilinadi va shu tariqa ta'limiy o'yin davom ettiriladi.

Hozirgi globallashuv jarayonida masofali o'qishga ehtiyot sezilgani tufayli Zoom platformasiga darslar ochiq va konferensiya shaklida olib borish mumkin. Zoom onlayn audio va vebkonferensiya platformasi. Hozirda Zoom platformasi orqali Oliy Ta'lim Tizimida darslar tashkil etilmoqda. Bundan tashqari Zoom orqali onlayn majlis, konferensiyalar ham tashkil etilmoqda. Ta'lim tizimiga esa Moodle va Hemis dasturlaridan Oliy Ta'lim muassalarida ham keng foydalanilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Jalolov J. Chet tili o'qitish metodikasi. Chet tillar oliy o'quv yurtlari talabarlari uchun darslik--- T.: "O'qituvchi" nashriyoti-matbaa ijodiy uyi, 2012. -430-bet.
2. Xo'jayev. B. " Didaktik vositalar majmui"

АБУШАКУР БАЛХИЙНИНГ «ОФАРИННОМА» АСАРИДА АХЛОҚИЙ ҒОЯЛАРНИНГ ИФОДАЛАНИШИ

Б.Т.Жураев

БухДУ педагогика кафедраси ўқитувчиси

Ўз тарихига янги тафаккур асосида ёндашиш, ўтмишдаги педагогик тафаккур даҳоларининг шуҳратини тиклаш, уларнинг ғояларини халқ ҳаётига тадбиқ этиш каби улуғ ишлар амалга оширилди. Аини пайтда ўзбек ва бошқа қардош халқларнинг миллий шаклланиши ва ривожланишини замон талабларига мос келадиган таълим – тарбия тизимисиз тасаввур қилиш мумкин эмас. Ўзбекистон ҳудудида минг йиллар давомида қанчаданқанча давлат, тузумлар, урф-одат алмашди. Ҳар бир янги пайдо бўлган дин, мафкура ўтмиш ҳақида ўзига мос маданият ва афсоналар яратди, эскилари эса аста-секин унутилиб кетди. Аммо бизгача етиб келган ривоят ва афсоналар, шаҳар ва сарой қолдиқлари, улар ҳақидаги тасаввур халқимиз ўтмиши буюк бўлганидан далолат беради. Ҳар бир ижтимоий тузумда инсоннинг маънавий юксалишини таъминловчи таълим–тарбия, маънавият ва маърифат каби тушунчалар мавжуд бўлиб, улар педагогика соҳасидаги ўзгаришларни жамият тарақиёти билан боғлиқ ҳолда ўрганишни талаб этади. Шу муносабат билан Сомонийлар даврида педагогик фикрлар тараққиётини ўрганиш ва тадқиқ қилиш долзарб аҳамият касб этади. Асрлар давомида бу даврда яшаб ижод қилган Рудакий, Абу Али ибн Сино, Абу Шақури Балхий, Ғаззолий, Носир Хусрав ва бошқаларнинг педагогик қарашларига нафақат Шарқ, балки Ғарбда ҳам миллионлаб одамларнинг диққатини жалб қилган.

Сомонийлар даврида ижод қилган буюк адиб Абушакур Балхийнинг “Офариннома” асари панднома сифатида муҳим аҳамиятга эга. Мазкур асар ижтимоий ҳаётнинг турли мавзулари, ахлоқ, нафси бошқариш ва илм ўрганиш йўллари қамраб олган. “Офариннома” асари тўлиқ ҳолда бизгача етиб келмаган, лекин қолган парчаларидан маълумки, шоир ўз қарашларида шахс ахлоқини шакллантиришга эътибор қаратган ва шуни инобатга олиб асарни ахлоқ концепцияси деб эътироф этишимиз мумкин.

“Офариннома”нинг кириш қисмида келтирилган мисралардан асарнинг ёзиш мақсади ҳам аниқ ифода этилган:

«Биёмӯз ҳарчанд битвониё,
Магар хештан шод гардониё».

(Таржимаси: Бахтли бўлишни истасанг, доимо илм ўрганишга интил)

Балхий “Офариннома” асарида ахлоқ масаласини марказий мавзу сифатида қаралган.

Шартли равишда асар мавзуларини қуйидагича таснифлашимиз мумкин:

- Илм ҳақида;
- Билим олиш, илм аҳлини ва олимларнинг фазилатларини мадҳи ҳақида
- Жаҳолат ва ундан сақланиш ҳақида;
- Мулоқот қилиш ҳақида
- Ҳикмат ва масаллар ҳақида;
- Дўстлик, дўст тутиш ва унинг ҳуқуқлари ҳақида;
- Душманлик ва унинг қуроли ҳақида;
- Бола ва унинг тарбияси мавзуси ҳақида;
- Подшоҳларнинг хизмати ҳақида;
- Сабр ҳақида;
- Яхшилик ва ёмонлик боби ҳақида;
- Яхши ва ёмон хулқлар ҳақида
- Сир тутиш ҳақида;
- Дунё ва дунёпарастлик ҳақида;

Абушакур Балхий “Офариннома”да илм ўрганиш йўллари ва чора-тадбирлари келтириб, инсон шу кўрсатилган йўл-йўриқлар орқали билимли ва илмли бўлишига эришилади. Шоир билимни подшоҳга, инсон вужуди навкарларга қиёслайди:

Хирадманд гўяд: хирад подшост,
Ки бар хосу бар ом фармонрафост.

Шоир донишмандликни инсон учун энг муҳим нарса деб билади ва фақат билим инсон омиллари ва ҳаракатларини кузатувчи бўлиши мумкинлигини таъкидлайди. Билим инсонни тўғри йўлга ва адолатга йўналтиради. Кимки доноликка бўйсунса, унинг иши кашшоф ва ўзини ҳимоя қилади. Шу сабабли шоир доноликни шох, танасини армия, орзуларини шохнинг итоаткорлиги деб билади.

Шоир фикрича, ҳикматга қарамай, енг асосийси инсон омиллари ва ҳаракатларини фақат кимнингдир кузатиши бўлиши мумкин. Ҳикмат инсонни тўғри йўлга, тўғри ва тўғри йўлга етаклайди. Ҳикматга итоат етганларнинг барчаси, унинг иши юришади ва уни тўғри бошқара олади.

Шундай қилиб, "Офариннома" асаридаги тарбиявий ғоялари тўплами ҳар бир кишига турмуш тарзини, одоб-ахлоқ қоидаларини ва нутқни ўргатишга қаратилган. Ёлғон, иккиюзламачилик, тухмат ва ифвондан йироқ бўлиш, ростгўйлик ва тўғри муносабатни ўзида шакллантириш, илм ва ҳунар ўрганиш ҳар бир шахснинг ҳаётини мезонига айланиши кераклиги мазкур асарда ўз ифодасини топган.

ТЕХНОЛОГИК ТАЪЛИМ ЙЎНАЛИШИ ИХТИСОСЛИК ФАНЛАРИ БЎЙИЧА ЎҚУВ ЖАРАЁНИНИНГ ЭЛЕКТРОН-ДАСТУРИЙ ВА МЕТОДИК ТАЪМИНОТИ

Расулова Зилола Дурдимуратовна

Бухоро давлат университети, Педагогика кафедраси таянч докторанти

Annotation: This article discusses the development of software and methodological specialties in the field of technological education. Particular attention is paid to the use of software educational tools aimed at preparing students for innovative activities, the development of their independent and creative work skills. The psychological and physiological effectiveness of pedagogical software teaching aids is mentioned.

Ҳ.К.Ҳомидов. БУЛАЖАК МУТАХАССИСЛАРДА ВАТАНПАРВАРЛИК ТУЙГУСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ФУНКЦИЯЛАРИ	124
O.R. Ortiqov. TALABALAR AHLOQIY MADANIYATI SHAKLLANTIRISHDA PEDAGOGIK DEONTOLOGIYA FANINING ANAMIYATI.....	125
R.I.Temirov, B.J.Umarov. HOJI MUIINING TARBIYAGA OID QARASHLARI.....	127
M.Y.Umurova. “QOBUSNOMA” ASARIDA BOLALARDA ODOB-AHLOQ TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNI KASB-HUNARGA YO’NALTIRISH MASALALARI	129
Ж.Ш.Остонов. ЎСМИРЛАРДАГИ ЕНГГА ОЛИШ ХУЛҚ-АТВОРИНИНГ АСОСИЙ СТРАТЕГИЯЛАРИ.....	132
Ж.Ш.Остонов, Курбонова З.И. ЎСМИРЛАРДАГИ КОПИНГ ХУЛҚ-АТВОР ВА УНИНГ ШАХС МУВАФАҚҚИЯТИДАГИ ЎЗARO АЛОҚАДОРЛИГИНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	134
Ш.Ш.Рустамов. МАТЕМАТИК УСУЛЛАР ОРҚАЛИ ПСИХОЛОГИК МАЪЛУМОТЛАРНИ СТАТИСТИК ИЗОҲЛАШНИНГ ЎЗИГА ҲОС ҲУСУСИЯТЛАРИ	135
Н.Р.Ахмадов, Н.С.Рахимова. ЎСМИРЛАРДА СУИЦИДИАЛ ХАВФ ШАКЛЛАНИШИНИ ОЛДИНИ ОЛИШНИНГ ПСИХОЛОГИК АСОСЛАРИ.....	136
О.А.Сатторова. ПРОБЛЕМЫ ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ В СЕМЬЕ В ХАДИСАХ ИМАМА ИСМАИЛА АЛЬ-БУХАРИ.....	138
T.I.Rajabov. O`ZBEK MUSIQA FOL`KLORIDA BUHORO BOLALAR FOL`KLOR QO`SHIQLARINI IJRO ETISH USLUBLARI	140
А.И.Султонов. ТАРБИЯСИ ОҒИР ЎҚУВЧИЛАРДА МИЛЛИЙ ҒОЯНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ОИЛАДАГИ МАЪНАВИЙ ТАРБИЯНИНГ АҲАМИЯТИ.....	143
З.Ж.Ахмедова, Ф.Қахрамонов. ОИЛАВИЙ МУНОСАБАТЛАР МУСТАҲҚАМЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ПСИХОЛОГИК КОНСУЛЬТАЦИЯНИНГ ТУТГАН ЎРНИ.....	145
M.M.Aslonov. BUHORO XALQ RESPUBLIKASINING PEDAGOGIK XODIMLAR TAYYORLASH SOHASIDAGI ISLOHOTLARI.....	148
К.К.Кобилжонов. БОРЬБА КУРАШ В КАК СРЕДСТВО НРАВСТВЕННОГО ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ.....	150
Farmonova M. INGLIZ TILINI O`RGATISH JARAYONIDA USTOZ – SHOGIRD MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO`LLARI.....	152
G.Toshova. OILADA SOG`LOM, MAN`AVIY-AXLOQIY MUHITNING BOLALAR TARBIYASIDAGI AXAMYATI	153
Сайфуллаева Н, Бозоров Ж. ИННОВАЦИОННОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ КАК КОМПОНЕНТ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНТОВ	155
G.S.Nuratova. INGLIZ TILI FANINI O`QITISH JARAYONIDA ZAMONAVIY DIDAKTIKA VOSITALARI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	156
Б.Т.Жураев. АБУШАКУР БАЛХИЙНИНГ «ОФАРИННОМА» АСАРИДА АХЛОҚИЙ ҒОЯЛАРНИНГ ИФОДАЛАНИШИ	157
З. Расулова ТЕХНОЛОГИК ТАЪЛИМ ЙЎНАЛИШИ ИХТИСОСЛИК ФАНЛАРИ БЎЙИЧА ЎҚУВ ЖАРАЁНИНИНГ ЭЛЕКТРОН-ДАСТУРИЙ ВА МЕТОДИК ТАЪМИНОТИ.....	158
Ш.М.Фармонова. ЛОЙИҲАВИЙ ТАЪЛИМ ВОСИТАСИДА БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ КОММУНИКАТИВ МАДАНИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ	160
V.Q.Xodjayev, B.V.Xodjayev. FUQAROLIK MADANIYATINING TARKIBIY QISMLARI VA ULARNI UMUMTA`LIM FANLARNI O`RGANISH JARAYONIDA SHAKLLANTIRISH	162
Хабибова Г.Г. Бахриева У.Б. АДАБИЁТ ВА САҲЪАТ — ШАХС МАЪНАВИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ МУҲИМ ВОСИТАСИ	164
А.Т.Гулбоев. ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ – ТАЪСИРЧАН ТАРБИЯ ВОСИТАСИДИР	165
A.T.Gulboyev, Salimova Shabnam. XALQ PEDAGOGIKASINING BOLA TARBIYASIDAGI ANAMIYATI.....	167
Д.О.Содиқова. ВКЛАД А.Р.БЕРУНИ В ЕСТЕСТВЕННЫЕ НАУКИ.	168
Д.Ф.Курбанова. ГУМАНИСТИЧЕСКИЕ И ПАТРИОТИЧЕСКИЕ ИДЕИ А.НАВОИ	170
Н.Д.Хайитова. ТВОРЧЕСТВО АЛИШЕРА НАВОИ – ВЕЧНО	172
Ш.А.Гафурова. РОЛЬ МАХАЛЛЫ В ФОРМИРОВАНИЕ ГАРМОНИЧНО РАЗВИТОГО ПОКОЛЕНИЯ.....	174
M.Ergasheva. O`QUVCHILARIDA IJODIY FIKRLASH QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH IMKONiyATLARI.....	176
I.E.Davronov, T.Sh. Ergasheva, S.Muhiddinova. BOSHLANG`ICH TA`LIMDA TA`LIM	